VOORWOORD

Bij het lezen van dit voorwoord is het alweer midden zomer. Er is alweer veel gedaan in de verenging.
Ik zal niet alles opnoemen, maar bij een aantal evenementen wil ik toch even stilstaan. Zoals dat er weer bij een gedeelte van Dickninge meer ruimte gemaakt is voor de planten. Hier is op een zaterdagmorgen door een groep vrijwilligers erg hard gewerkt. Het was daarna tijdens de bloei van de holwortel dan ook een prachtig gezicht. Volgend jaar maar weer een deel. In maart hebben we weer onze jaarvergadering gehouden bij Kroko Multipunt. De bestuursleden die aftredend waren zijn weer herkozen en hebben dus het vertrouwen van de leden voor de komende jaren. Laten we blij zijn dat ze zich ook de komende tijd weer voor de natuur willen inzetten. Het is altijd voor een vereniging weer belangrijk om zo met de leden van gedachten te wisselen en over het beleid te praten.
Ook voor de leden die verder niet of nog niet lang nauw bij de vereniging betrokken zijn, is dit een moment om de vereniging , ook door middel van vragen, beter te leren kennen. Verder zijn er door de werkgroepen weer de vaste werkzaamheden gedaan. Dat zal volgend jaar weer te lezen zijn in het jaarverslag. Tweede Pinksterdag is er weer een mooie fietstocht geweest die iets in het water dreigde te vallen, maar het viel gelukkig mee.
De werkgroep voor het 60-jarig jubileum in 2017 is druk doende plannen te maken. Op de oprichtingsdatum 6 maart zal er een avond in zaal Spoorzicht gehouden worden. Ook zijn er op tweede Pinksterdag diverse activiteiten, dus houd deze dagen vrij en laat je verrassen. Zoals je dus kunt lezen is er ook in de toekomst voldoende te doen in de vereniging. Het zou mooi zijn wanneer we tijdens onze 60^{e} verjaardag ook weer veel nieuwe leden kunnen verwelkomen. Want ook al wordt je 60 als vereniging, nieuwe leden blijven altijd welkom en belangrijk voor de komende 60 jaar.
Verder wil ik ieder een prachtige zomer toewensen. En hoop jullie daarna weer veel te zien op de activiteiten en contactvergaderingen.

Jan Vos, voorzitter

05-09-2016	Ledencontactvergadering bij Kroko Multipunt, Heerenweg 42 IJhorst. Presentatie Geert Drogt. “Natuur Lesbos”.
09-09-2016	Gastles en 1e heidezuivering met de CNS.
10-09-2016	Vrijwilligersuitje Zalk.
16-09-2016	Gastles en 2e heidezuivering met de CNS.
03-10-2016	Ledencontactvergadering bij Kroko Multipunt, Heerenweg 42 IJhorst. Presentatie Evert Jan Woudsma.
15-10-2016	Heidezuivering.
05-11-2016	Landelijke natuurwerkdag.
07-11-2016	Ledencontactvergadering bij Kroko Multipunt, Heerenweg 42 IJhorst. Presentatie Marc Schils.”Geluidsopnamen amfibieën en andere dieren.
05-12-2016	Ledencontactvergadering bij Kroko Multipunt, Heerenweg 42 IJhorst.
02-01-2017	Ledencontactvergadering bij Kroko Multipunt, Heerenweg 42 IJhorst. Presentatie Jan van Marle.
06-02-2017	Ledencontactvergadering bij Kroko Multipunt, Heerenweg 42 IJhorst. Presentatie Arnold Lassche.
06-03-2017	Ledencontactvergadering bij Zaal Spoorzicht. “Jubileumavond”.
03-04-2017	Algemene ledenvergadering bij Kroko Multipunt, Heerenweg 42 IJhorst.
05-06-2017	Fietstocht en andere activiteiten i.v.m. 60 jarig jubileum.

JEUGDAGENDA

08-10-2016	Speurtocht en broodjes bakken. Inforuimte SBB aan de Vijverweg. Aanvang 13.30 uur. Niet leden betalen € 1. Opgeven tot 03-10-2016
15-10-2016	Heidezuivering. Plaats wordt nog bekend gemaakt.
05-11-2016	Landelijke natuurwerkdag. Inforuimte SBB aan de Vijverweg. Aanvang 9.00 uur.

19-11-2016 Knutselmiddag. Inforuimte SBB aan de Vijverweg. Aanvang 13.30. Niet leden betalen € 2,50. Opgeven tot 09-11-2016.

14-01-2017 Kwis, spel of een natuur film. Uitdelen nieuwe programma's. Inforuimte SBB aan de Vijverweg. Aanvang 13.30. Niet leden betalen € 1

JEUGDHOEKJE

Vleermuizen

Zaterdag 12 maart was het dan zover. In en bij de inforuimte van de SBB was de jeugdwerkgroep "Weer of geen weer" weer bij elkaar voor een middag over vleermuizen. Coördinator van de werkgroep zoogdieren Theo Douma was aanwezig om ons wat te vertellen over de vleermuizen. Het begon binnen met een lezing over gedrag en soorten vleermuizen. Ook waren er filmpjes te zien hoe een vleermuis vliegt en zijn route volgt via sonargolven.

Enkele soorten die genoemd zijn, waren de Grootoorvleermuis, Dwergoorvleermuis, Laatvlieger en de Franjestaart.

Ook was er een filmpje te zien van de werkgroepleden op de fiets met geluidsapparatuur om de vleermuizen te volgen. Dit gaf mooie beelden, je zult ze maar tegenkomen.

Nadat ieder wat te drinken gekregen had, gingen we naar buiten naar enkele vleermuiskasten.

Theo had een ladder meegenomen, zodat hij gemakkelijk bij de kasten kon komen om ons een vleermuis te laten zien.

Hij vertelde dat we ze beslist niet mochten aanraken, omdat ze konden bijten en ons met rabiës konden besmetten. Voor hem was dat minder gevaarlijk, hij was er tegen ingeënt.

Hierna waren we weer aan het eind van een mooie en leerzame middag over de natuur die altijd weer boeit.

Na Theo bedankt te hebben voor de boeiende middag ging ieder weer huiswaarts.

Namens de jeugdwerkgroep "Weer of geen weer"
J. Vos

TERUGBLIK OP DE FIETSTOCHT TWEEDE PINKSTERDAG

Het weerbericht gaf niet veel goeds aan op 2de Pinksterdag want er zouden buien overtrekken over onze omgeving. Om kwart over 1 begon het te regenen en dat voorspelde een natte fietstocht. Gelukkig klaarde het na deze bui op en het was verder de hele middag droog.
Wij verwachten al een niet grote opkomst vanwege de slechte weersvoorspelling maar de deelnemers kwamen mondjesmaat binnendruppelen en om half 3 konden wij een deelnemersaantal van 124 personen noteren. Prachtig toch! De route ging deze keer langs plekken waar we nog niet eerder geweest waren. De routebeschrijving was op een punt niet correct want er zat en spelfout in.(Ullevеldsweg moest Legeveldsweg zijn) maar gelukkig kon iedereen het goede pad vervolgen. Zonder een wanklank is deze tocht weer goed verlopen en wij hebben gemeend om deze keer de routebeschrijving in de Scharrelaar te plaatsen om als je deze tocht nog eens wilt fietsen De Scharrelaar als een handleiding kunt gebruiken. Hier de route zonder spelfout en veel fietsplezier.

Afstand ± 40 km.
L.A=linksaf, R.A=rechtsaf, R.D=rechtdoor.

Routebeschrijving
Vanaf Marktplein naar de rotonde
Rotonde R.A (Gemeenteweg)
Over spoorwegovergang 2e weg L.A (Reggersweg)
Einde weg R.A
1e weg L.A (Reestweg)

Hier zie je de Faunapassage voor otters en een vistrap onder de A28 door.

Onder het viaduct door en na ± 300 m het fietspad op (verplicht)

Mocht je geïnteresseerd zijn, dan kun je het Ooievaarsstation "De Lokkerij" bezoeken

Daarna weer richting De Wijk.
Voorbij Dickningerpoort fietspad volgen tot einde Fietspad. Aangekomen bij het terras Lunchlokaal 'De Beek'.
Hier kunt U de benen strekken, uitrusten en eventueel wat drinken en een ijsje eten.

We keren weer om en gaan hetzelfde fietspad terug richting Dickningerpoort
Bij Dickningerpoort R.A (Let op: richting Rogat)
Onder viaduct door en weg 2 keer oversteken (Let op: druk verkeer)
Einde weg R.A
Direct weer L.A en weg volgen door Rogat.
1e weg R.A (Koekange)
Over de sluisbrug L.A (De Wetering)
Doorrijden tot het tolhuis
Daar R.A het fietspad op
Einde fietspad weg oversteken (Let op drukke weg)
Fietspad L.A. Daarna weer weg oversteken (Let op drukke weg)
Hier L.A.
Dan R.D parallelweg op
1e weg R.A (De Wetering)
Voor het kanaal R.A fietspad op langs het kanaal.
Daarna zie je aan de rechterkant het vervolg van de Reest onder de A28 en het kanaal door.
Einde fietspad L.A. (Vaartweg)
Deze volgen en voor het spoor R.A. (Legeveldsweg)
Einde weg L.A fietspad op en ook het viaduct (snelweg) over (rechts zie je het nieuwe natuurgebied)
Over de spoorwegovergang tot kruising (Werkhorst)
Kruising oversteken (LET OP Gevaarlijke kruising).
R.D door de fietstunnel
Fietspad volgen en na 4 fietsbruggen L.A.
Nu langs het kanaal en einde fietspad L.A.
1e weg R.A (Rechterensweg)
Einde weg L.A. en direct weer L.A. (Kerkenland)
Kruising R.D (d'Olde Dijk)
1e weg L.A (Jan Arendsland)
1e weg L.A (Schuthekkeweg)
Einde weg R.A fietspad op
Bij rotonde **NA** 2e afslag R.A (Gemeenteweg)
1e weg R.A (Muldersweg)
1e weg L.A (Binnenweg)
Links zijn we bij het eindpunt aangekomen (marktplein: Bergerslag)

Wij wensen u allen een goede thuiskomst en bedankt voor de deelname aan deze fietstocht.

Inlichtingen: Roelof Talen 06-48049668

VELDWAARNEMINGEN

Datum	Soort:	Plaats:	Waarnemer(s)
Vogels:			
21-05-2015	Geelgors (span)	Staphorst, Oude Achthoevenweg	Henk Dunnink
27-06-2015	Putter (2 jongen)	IJhorst, Sparrenlaan	Henk Dunnink
19-07-2015	IJsvogel	Staphorst, De Tippe	Henk Dunnink
21-072015	Gele Kwikstaart 2 ex.	Staphorst, v.d. boschweg / Dekkersweg	Henk Dunnink
24-07-2015	Putter (2 exempl.)	Staphorst, Geldgierswegje	Henk Dunnink

17-09-2015	IJsvogel	De Knijpe. Hoogev. vaart	Henk Dunnink
20-09-2015	IJsvogel	Staphorst, Conradkanaal	Henk Dunnink
21-09-2015	IJsvogel	Staphorst, De Tippe	Henk en Roel Dunnink
25-09-2015	IJsvogel	Lankhorst, Hoogev. vaart	Henk Dunnink jr.
04-10-2015	IJsvogel	Staphorst, De Tippe	Henk en Roel Dunnink

Datum	Soort:	Plaats:	Waarnemer(s)
04-11-2015	Rietgors (5 exempl.)		Jan van Marle, H. Timmer
16-11-2015	Houtsnip	Reestdal, Haardennen	Jan van Marle
21-11-2015	Houtsnip	Reestdal, Takkenhoogte	Jan van Marle

17-01-2016	Appelvink	IJhorst, Sparrenlaan 32	Evert Rolleman
23-01-2016	Klapekster	Bosw. Staphorst, 4 bergen	Berend Witte
20-01-2016 02-03-2016	Klapekster	Bosw. Staphorst, 4 bergen	Bert Bernardus
25-01-2016	Klapekster	Bosw. Staphorst, 4 bergen	Harry van Wijk
03-02-2016	Raaf	Bosw. Staphorst, 4 bergen	Bert Bernardus
17-02-2016	Raaf (2 exempl.)	Bosw. Staphorst, vak 28	Jaap Padding Harry van Wijk
23-02-2015	IJsvogel. 2 exempl. vechtend in het water	IJhorst, Wiekerwal	Gerrit Stapel Harry Veerman
23-02-2016	Grote Zilverreiger	Nieuwleusen Keppelweg	Jaap Eissen
24-02-2016	Wulp 2 exempl. Wulp 4 exempl.	Meppel, Reggersweg Meppel, Hoogev. vaart	Roelof Weitering

Datum	Soort:	Plaats:	Waarnemer(s)
27-02-2016	Appelvink	IJhorst, Veldhuisweg	Noor Gietema
02-03-2016	Scholekster 2 exempl	Meppel, Hoogev. vaart	Jaap Padding Harry van Wijk
05-03-2016	Witte Kwikstaart	IJhorst, Heerenweg t.h.v. Bomertswijk	Harry van Wijk
06-03-2016	Wulp (2 exempl.)	Staphorst, Oeverlandenw.	Gerrit Jan Timmer
13-03-2016	Appelvink ♀ Keep (paartje)	IJhorst, Heuvellaan 2	Fam. Van Lubek
23-03-2016	Geelgors (paartje)	IJhorst, Veldhuisweg	Noor Gietema
27-03-2016	Tjiftjaf	IJhorst, Heuvellaan 2	Fam. van Lubek
01-04-2016	Huiszwaluw	IJhorst, Kerkweg	Fam. G. van de Berg
01-04-2016	Tjiftjaf 5 exempl.	Balkbrug	Jan Paasman
02-04-2016	Zwarte Kraai, was geheel blauw grijs	Staphorst, Reestweg	Harm Bloemhof
02-04-2016	Raaf (roepend)	IJhorst, Carstenbos	Arnold Lassche
02-04-2016	Boomklever 1e ei	IJhorst, Plaggenborgh	Arnold Lassche
04-04-2016	Zwartkop	IJhorst, Heuvellaan 2	Fam. van Lubek
04-04-2016	Boerenzwaluw 3 ex.	Staphorst. Lankhorsterw.	Niek Gosker
08-04-2016	Bonte Vliegenvanger	IJhorst, Vossenburcht	Harry van Wijk
08-04-2016	Boerenzwaluw 2 ex.	Staphorsterveld	Gerard Oldeman
11-04-2016	Gekraagde Roodstaart	Boswachterij Staphorst, Vijverweg t.h.v. 6-sprong	Berend Witte Gerrit Jan Timmer
13-04-2016	Gekraagde Roodstaart	Boswachterij Staphorst, poel vak 5	Berend Witte
17-04-2016	Gele Kwikstaart	Keppelweg	Gerrit Jan Timmer
21-04-2016	Goudvink span ♂ voerde ♀	IJhorst, Bomertswijk	Harry van Wijk
21-04-2016	Gierzwaluw 5 exempl Vlogen vlak na aan-komst gelijk in nestk	Staphorst, H. Dunantstraat 49.	Fam. B. Witte

Datum	Soort:	Plaats:	Waarnemer(s)
21-04-2016	Roodborsttapuit (paartje) Rietgors Kneu (paartje) Graspieper	IJhorst, De Vledders	Jaap Huiskes
22-04-2016	Kleine bonte specht	IJhorst, achter sportveld	Bert Bernardus
23-04-2016	Keep	IJhorst, De Witte Bergen	Ben Verheul
24-04-2016	Bonte vliegenvanger 1e ei	Bosw. Staphorst, vak 60 Nestkast 020 – 0895	Fam. van Lubek
26-04-2016	Dodaars (paartje)	IJhorst, Carstenven	Fam. A. Muller
26-04-2016	Rode Wouw	Balkbrug, Westerhuizingerveld	Jan Petter
30-04-2016	Rode Wouw	Staphorst, Rechterensweg	Andre Huls
01-05-2016	Rode Wouw	Staphorst, Eisenhowerlaan	André Huls
02-05-2016	Rode Wouw	Nieuwleusen De Stouwe	Jan Paasman
08-05-2016	Koekoek gehoord	Bosw. Staphorst, 4 Bergen	Gerrit Jan Timmer Harry van Wijk
08-05-2016	Gierzwaluw 4 exempl	Staphorst, Schemperserf	Jan Dunnink
09-05-2016	Zwartkop (paartje)	Staphorst, Pr.Beatrixstr 30	Janny Niehoff
11-05-2016	Wielewaal (gehoord)	Bosw. Staphorst, vak 59	Harry van Wijk
17-05-2016	Nachtzwaluw	Bosw. Staphorst, 4Bergen	Harry van Wijk
Vlinders:			
25-01-2016	Citroenvlinder Atalanta	Boswachterij Staphorst Oude Vijver	Berend Witte
29-02-2016	Dagpauwoog	IJhorst, Sparrenlaan 32	Evert Rolleman
17-03-2016	Citroenvlinder	Staphorst, Costersland	Gerrit Jan Timmer Jan Dunnink

Datum	Soort:	Plaats:	Waarnemer(s)
01-04-2016	Citroenvlinder 5 ex.	Balkbrug	Jan Paasman
21-04-2016	Oranjetipje Bonte Zandoog	IJhorst, Bomertswijk	Harry van Wijk
21-04-2016	Oranjetipje	IJhorst, Dennenlaan	Harry van Wijk

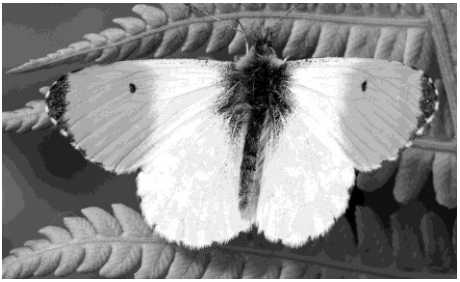

Zoogdieren:			
07-02-2016	Steenmarter Verkeersslachtoffer	IJhorst, Heerenweg t.h.v. J. Roorda	Harry van Wijk
17-03-2016	Steenmarter, Verkeerslachtoffer	Punthorst, Kanlaan thv Talen. Voor onderzoek opgestuurd naar het DWHC te Utrecht	Berend Witte
11-04-2016	Grootoorvleermuis 3 exempl.	Boswachterij Staphorst. In nestkast 1225	Gerrit Jan Timmer
Planten:			
17-03-2016	Speenkruid, bloeiend	Meppel, Hoogev. vaart	Harry van Wijk
12-04-2016	Brem, bloeiend	Zwarte Dennen, park.pl.	Harry van Wijk
Reptielen / Amfibieën:			
31-03-2016	Adder (4 exempl.) + Levendbarende hagedis	Boswachterij Staphorst, Ganzeplas	Vrijwilligersgroep SBB
05-04-2016 13-04-2016	Adder	Bosw. Staphorst, 4 bergen	Harry van Wijk

VRIJWILLIGERSDAG

Zaterdag 10 september 2016

Programma:

Afhankelijk van wat de natuur ons biedt:

Vertrek van het marktplein (Bergerslag) in Staphorst: UITERLIJK 06.00 uur

Het is natuurlijk ook mogelijk om rechtstreeks naar Zwolle te rijden. Dit wel graag doorgeven aan Jan Vos (gegevens zie onderstaand).

Om 06.30 uur aanwezig op De Vreugdehoeve, Zalkerveerweg 20, 8042 PL Zwolle. De Vreugdehoeve is een biologische melkschapen boerderij met zo'n 200 schapen, net buiten Zwolle in de Vreugderijkerwaard.

De dag begint met een ochtend-natuurwandeling onder leiding van een kundige natuurbeheerder. Zelf ontbijt en drinken meenemen voor ontbijt in de natuur.

Voor diegene die niet zo vroeg kan of wil, is het mogelijk om bij de koffie aan te sluiten.

09.45 Uur terug op de Vreugdehoeve voor koffie met gebak.
Hierbij krijgen we een korte uitleg over de geitenmelkerij en het ontstaan ervan.

Om 10.30 uur weer de uiterwaarden in voor uitleg over "ruimte voor de rivier".
Ca. 12.00 uur gaan we genieten van de lunch in de vorm van een buffet.
Ca. 13.30 uur afsluiting vrijwilligersdag door de voorzitter.

Opgave voor 1 september bij:
Jan Vos, tel.nr. 0522-441858, e-mail voorzitter@nbvijs.nl

OVERZICHT VAN TERUGGEMELDE GERINGDE VOGELS UIT DE REGIO

RINGGEGEVENS							
Ringnr.	Ring-datum	R	Soort	Gsl.	Leeftijd	Plaats	Referentie
2487	14-06-05	3	Ooievaar	O	Nestjong Niet vliegvlug	Meppel, Hoogeveense-weg 26-27	nb
3646747	3-06-08	3	Steenuil	O	Nestjong Niet vliegvlug	Zuidwolde, Bosscherhof	nb
3675276	17-07-12	1	Steenuil	O	Nestjong Niet vliegvlug	Nieuwleusen, Westerveen 41A	nvt
3675331	11-06-15	1	Torenvalk	O	Nestjong Niet vliegvlug	Nieuwleusen, Oosterveen 91	Niet bekend
3675350	15-06-15	1	Steenuil	O	Nestjong Niet vliegvlug	Veeningen, Markeweg 6	nb
5400448	07-06-07	3	Kerkuil	O	Nestjong Niet vliegvlug	Uffelte, Mande-matenweg	nb
5438022	29-06-11	1	Kerkuil	O	Nestjong Niet vliegvlug	Havelte, Osse-weidenweg 1	nvt
5438137	02-07-08		Kerkuil	O	Nestjong Niet vliegvlug	Havelte, Pelinckweg	nb
5449533	24-06-15	1	Kerkuil	O	Nestjong Niet vliegvlug	Havelte, Mark-genotenweg 1	nvt
5449543	24-06-15	1	Kerkuil	O	Nestjong Niet vliegvlug	Havelte, Ooster - weidenweg 4	nvt
5495440	10-08-15	P	Kerkuil	O	Nestjong Niet vliegvlug	Kerkenveld, van Daatselaar straat 14	J.J. van der Streek
AS 52952	25-05-10	5	Bonvli	V	> 1 kj. Levend los door ringer	IJhorst, Bomertswijk Nk 133 - 0026	Harry van Wijk
ÀS 53680	6-06-09	3	Bonvli	O	Nestjong Niet vliegvlug	BWS, vak 27 Nk. 005 - 0847	Jan Vos

Leeswijzer

R = Ringer M = Melder

Code R en M

1	H. Bloemhof
2	J. Dunnink
3	J. Mussche
4	J. Huls
5	H. van Wijk
6	L. Blaauw
7	H. Luten
P	publiek

Gsl is geslacht

O	Onbekend
M	Man
V	Vrouw

MELDGEGEVENS					INFORMATIE			
Meld-datum	M	Gsl.	Leeftijd/ Conditie	Plaats	Referentie	Afst. in km.	Gra-den	Tijd in dgn
12-03-16	P	V	> 10 kj. Op nest. Ring afgelezen	Roden, Mensingheweg 9	J.D. Hoekstra			
02-02-16	P	O	Levend, in nestkast aangetroffen	Zuidwolde, Ten Utlodreef 2	G.G. Komduur			
26-02-16	P	O	Levend los door niet ringer	Havelte, Veendijk 11B	Hilbert Folkerts	20	346	1318
25-11-15	P	O	Dood. Binnen gevlogen	Wardenburg, Ohlhoffsweg 42 Dld..	Vogelwarte Helgoland	129	66	166
14-03-16	P	O	Levend. Binnen-gevlogen	Ruinerwold, Haakswold 18	Dieren ambulance Meppel	11	295	272
05-03-16	P	O	Alleen poot met ring gevonden	Wapserveen, Schipslootweg 7	A. Blom			
05-02-16	P	O	Dood, onbekend hoe lang	Havelte, Osse-weidenweg 1.	E. Bruulsema	0	90	1681
05-02-16	P	O	Dood, onbekend hoe lang	Havelte, Osse-weidenweg 1.	E. Bruulsema			
4-02-16	P	O	Dood, verkeers slachtoffer	Hijlaard, N359	Berend ?	57	319	224
05-02-16	P	O	Draad-slachtoffer	Meppel, A32	Jan Been	5	206	225
05-02-16	P	O	Vers dood gevonden met gebroken poot	Ruinerwold, Hesselterdwars weg 4	H. Wever	18	302	178
13-05-15	5	V	> 2 kj. Levend los door ringer	IJhorst, Bomertswijk Nk 133 - 0034	Harry van Wijk	0	3	1814
11-05-15	5	V	> 1 kj. Levend los door ringer	BWS, vak 31 Nk. 009 - 0559	Padding / Van Wijk	1	131	2165

RINGGEGEVENS							
Ringnr.	Ring-datum	R	Soort	Gsl.	Leeftijd	Plaats	Referentie
AS 54742	29-05-10	3	Bonvli	O	Nestjong Niet vliegvlug	BWS, vak 5 Nk. 004 - 0788	Fam. Douma
AS 54996	01-06-10	3	Bonvli	O	Nestjong Niet vliegvlug	BWS, vak 46 Nk. 018 - 1067	Bult / Talen
AT 57764	24-05-11	3	Bonvli	O	Nestjong Niet vliegvlug	BWS, vak 27 Nk.021 - 1135	Klaas Koobs
AT 58162	7-05-12	2	Zwarte mees	O	Nestjong Niet vliegvlug	BWS, vak 53 Nk. 021 - 1158	Klaas Koobs
AT 58512	30-05-12	2	Bonvli	O	Nestjong Niet vliegvlug	BWS, vak 06 Nk. 019 - 0749	Berend Witte
AT 58726	4-06-12	2	Bonvli	O	Nestjong Niet vliegvlug	BWS, vak 54 Nk. 012 - 0437	Klaas Hoeve
AT 58778	4-06-12	2	Bonvli	O	Nestjong Niet vliegvlug	BWS, vak 25 Nk. 005 - 0837	Jan Vos
AT 58818	5-06-12	2	Bonvli	O	Nestjong Niet vliegvlug	BWS, vak 56 Nk. 012 - 0457	Jan Nijboer
AV 78887	31-05-12	5	Bonvli	O	Nestjong Niet vliegvlug	IJhorst, Tissingbos Nk. 028 - 0023	Paul Siepel
AV78754	30-05-12	5	Bonvli	O	Nestjong Niet vliegvlug	BSW, vak 33 Nk. 022 - 0973	Witte / Timmer
AX 16193	8-06-12	5	Bonvli	O	Nestjong Niet vliegvlug	BWS, vak 31 Nk. 009 - 0554	Padding / Van Wijk
AX 16425	12-05-13	5	Bonvli	V	> 1 kj. Levend los door ringer	BWS, vak 32 Nk. 008 - 1394	Jan Compag-ner
AX 17443	30-05-13	2	Zwarte mees	O	Nestjong Niet vliegvlug	BWS, vak 47 Nk. 015 - 0290	Henk Huls
BB 04185	10-06-13	2	Bonvli	O	Nestjong Niet vliegvlug	BWS, vak 06 Nk. 019 - 0721	Berend Witte
BB 04578	13-06-13	2	Bonvli	O	Nestjong Niet vliegvlug	BWS, vak 52 Nk.021 - 1154	Klaas Koobs
BB 04859	14-05-14	2	Zwarte mees	M	2 kj. Levend los door ringer	BWS. Vak 25 Nk. 005 - 0818	Jan Vos
BB 05439	2-06-14	2	Bonvli	O	Nestjong Niet vliegvlug	BWS, vak 53 Nk. 021 - 1138	Klaas Koobs
BB 07039	6-06-13	5	Bonvli	O	Nestjong Niet vliegvlug	BWS, vak 59 Nk. 006 - 1307	Thijs Tuin
BB 07177	7-06-13	5	Bonvli	O	Nestjong Niet vliegvlug	IJhorst, Carstenbos Nk. 027 - 0037	Harm Bloemhof
BB 07369	10-06-13	5	Zwarte mees	O	Nestjong Niet vliegvlug	BWS, vak 21 Nk. 007 - 0163	Egbert Tuin

MELDGEGEVENS					INFORMATIE			
Meld-datum	M	Gsl.	Leeftijd/ Conditie	Plaats	Referentie	Afst. in km.	Gra-den	Tijd in dgn
19-05-15	P	V	> 2 kj. Levend los door ringer	Echten, Ruinerweg 12	Chr. Both			
19-06-15	P	V	> 2 kj. Levend los door ringer	Echten, Pesserweg 4A	Chr. Both			
4-05-15	5	O	Dood <1 wk poot met ring in korf nestk gevonden	BWS, vak 50 Nk. 009 - 0572	Padding / Van Wijk	1	120	1441
12-05-12	5	M	> 2 kj. Levend los door ringer	BWS, vak 32 Nk. 008 - 1394	Jan Compagner	2	139	1100
17-05-15	P	V	> 2 kj. Levend los door ringer	Diever, Grensweg	Chr. Both	28	4	1082
24-05-15	P	M	> 2 kj. Levend los door ringer	Echten, Ruinerweg 12	Chr. Both	12	41	1084
4-06-15	P	V	> 2 kj. Levend los door ringer	Echten, Pesserweg 4A	Chr. Both	14	40	1095
31-05-15	P	M	> 2 kj. Levend los door ringer	Diever, Kampweg	Chr. Both	25	9	1090
9-05-15	5	O	Dood > 1 wk In nest koolmees	IJhorst, Buldersbos Nk. 025 - 0022	Harm Bloemhof	2	344	1073
12-06-14	P	M	> 2 kj. Levend los door ringer	Wateren, De Stoevert	Chr. Both	32	2	743
16-06-14	P	M	> 2 kj. Levend los door ringer	Echten, Pesserweg 4A	Chr. Both	14	35	738
11-05-15	5	V	> 2 kj. Levend los door ringer	BWS, vak 60 Nk. 009 - 0526	Padding / Van Wijk	0	34	729
12-05-15	5	M	> 2 kj. Levend los door ringer	BWS, vak 59 Nk. 006 - 1306	Thijs Tuin	1	150	713
09-06-15	P	M	2 kj. Levend los door ringer	Echten, Ruinerweg 12	Chr. Both	14	42	729
2-06-15	P	M	> 2 kj. Levend los door ringer	Echten, Ruinerweg 12	Chr. Both	15	46	719
12-05-15	5	M	> 2 kj. Levend los door ringer	BWS, vak 28 Nk. 106 - 1254	Paul Siepel	1	85	363
01-06-15	P	M	2 kj. Levend los door ringer	Wateren, Houtvester Jansenlaan	Chr. Both	32	11	364
28-05-15	P	M	> 2 kj. Levend los door ringer	Dwingeloo, Spieregerweg	Chr. Both	22	26	721
14-05-15	P	V	Dood < 1 wk. Raam-slachtoffer	IJhorst, Vak. Park De Witte Bergen	Monique Draijer	1	36	706
12-05-15	5	V	> 2 kj. Levend los door ringer	BWS, vak 28 Nk. 106 - 1254	Paul Siepel	1	331	702

Boer Staphorst,
dé grootste woonbeleving.

8.6
1206 reviews
klanten beoordelen ons met een 8,6!

Afrit 23
Boer.
Staphorst
dé grootste woonbeleving

direct gelegen aan de A28

Wonen / Badkamers / Keukens / Bouwmaterialen / Doe-het-zelf / Buiten

ABN AMRO Beste ZELFSTANDIGE WINKELIER 2015 - 2016

boer-staphorst.nl
Achthoevenweg 2, 7951 SK Staphorst **T** 0522 466 800 • info@boer-staphorst.nl

Biologisch - dynamisch bedrijf

de Zonnehorst

Tuinderij met Boerderijwinkel • Groente - abonnementen • ECEAT Camping

100% Biologische Landbouw en Voeding.

Net buiten het dorp Nieuwleusen, aan **de Evenboersweg in Punthorst** is het biodynamische groenteteeltbedrijf **de Zonnehorst** gevestigd. Een gevarieerd bedrijf met ook veel natuur, bloemen en bijen.

De **uitgebreide boerderijwinkel** biedt een ruime keus aan biologische producten en wekelijks worden er zo'n 300 groente- en fruittassen samengesteld en uitgeleverd op diverse afhaalpunten.

Openingstijden boerderijwinkel:
Woensdag en vrijdag van 09.00 tot 18.00u
Zaterdag van 09.00 tot 13.00 u

Tevens **webwinkel** met thuisbezorging.

Over en rond de tuinderij kan ieder die dat leuk vindt het **1 ½ km lange Zonnehorstpad** wandelen om een mooie indruk te krijgen van het totaal.
Meer informatie en aanmelding abonnementen: **www.zonnehorst.nl**

Kom eens aan!

NIEUWE LEDEN GEVRAAGD!!!

Vanaf 19 jaar is de jaarlijkse contributie 10 euro.
U ontvangt 4x per jaar het verenigingsblad 'De Scharrelaar'.

- Jeugdlid van 8 t/m 18 jaar tegen een jaarlijkse contributie van 10 euro. Hij/zij ontvangt 4x per jaar het verenigingsblad 'De Scharrelaar'.
  En 1x per jaar de Nieuwsbrief met de activiteiten van de jeugdnatuurwacht 'Weer of geen weer'. Hij/zij mag mee met de jaarlijkse Nestkastcontrole.

  Een jeugdlid van 15 t/m 18 jaar mag tevens naar keuze meedoen met de activiteiten van een van de werkgroepen van de Natuurbeschermings-vereniging.

- Is er in het gezin reeds een lid of jeugdlid tegen een jaarlijkse contributie van 10 euro dan kan elk volgende kind jeugdlid worden voor 3 euro per jaar. Hij/zij ontvangt dan niet 'De Scharrelaar'.

Als hij/zij 19 jaar wordt, gaat het jeugdlid automatisch over naar lid à 10 euro per jaar.

Opgever ……..

Nieuw lid/jeugdlid/geschenklid ……..……

Straat en huisnr …….

PC en Woonplaats ……

Geboortedatum ……

Datum ……

Handtekening ……

Ouder/voogd ……..

Dit formulier graag zenden of mailen naar:
Ledenadministratie Natuurbeschermingsvereniging "IJhorst-Staphorst e.o."
p/a M.G. Kroonenburg-Kolk Heerenweg 42, 7955 PE IJhorst.
E-mail: penningmeester@nbvijs.nl

RINGGEGEVENS							
Ringnr.	Ring-datum	R	Soort	Gsl.	Leeftijd	Plaats	Referentie
BB 07501	17-06-13	5	Zwarte mees	O	Nestjong Niet vliegvlug	BWS, vak 49 Nk. 009 - 0516	Padding / Van Wijk
BB 07522	17-06-13	5	Zwarte mees	O	Nestjong Niet vliegvlug	BWS, vak 60 Nk. 009 - 0521	Padding / Van Wijk
BB 07839	5-05-14	5	Zwarte mees	M	2 kj. Levend los door ringer	BWS, vak 51 Nk. 006 - 1343	Thijs Tuin
BB 07892	6-05-14	5	Zwarte mees	O	Nestjong Niet vliegvlug	BWS, vak 21 Nk. 106 - 1297	Harry van Wijk
BB 07947	11-05-14	5	Zwarte mees	O	Nestjong Niet vliegvlug	BWS, vak 33 Nk. 008 - 1382	Jan Compag-ner
V 452290	18-05-09	5	Koolmees	O	Nestjong Niet vliegvlug	IJhorst, Bomertswijk Nk 133 - 0005	Harry van Wijk
V 748944	31-10-15	7	Koolmees	V	1 kj. Levend los door ringer	Hasselt, VRS De Kooi	Henk Luten

MELDGEGEVENS					INFORMATIE			
Meld-datum	M	Gsl.	Leeftijd/ Conditie	Plaats	Referentie	Afst. in km.	Gra-den	Tijd in dgn
10-05-15	5	V	> 2 kj. Levend los door ringer	BWS, vak 51 Nk. 006 - 1342	Thijs Tuin	1	297	692
11-05-15	3	V	> 1 kj. Levend los door ringer	BWS, vak 53 Nk. 021 - 1167	Klaas Koobs	1	267	693
12-05-15	5	M	> 2 kj. Levend los door ringer	BWS, vak 51 Nk. 006 - 1342	Thijs Tuin	0	270	372
12-05-15	5	V	2 kj. Levend los door ringer	BWS, vak 32 Nk. 008 - 1394	Jan Compagner	1	114	371
12-05-15	5	M	2 kj. Levend los door ringer	BWS, vak 20 Nk. 052 - 651	Klaas Visscher	0	260	366
05-03-16	5	O	Dood, in nk onbekend hoe lang	IJhorst, Bomertswijk Nk 133 - 0017	Harry van Wijk	0	351	2483
19-01-16	1	O	Dood, < 1 week Raamslacht offer	Staphorst, Dekkersweg 4.	Harm Bloemhof	7	53	79

50 DAGEN VOGELS TELLEN.

Je bent vogelliefhebber en je wilt weten hoeveel soorten je in je nabije omgeving op één dag kunt waarnemen. Je zoekt een dag uit met niet teveel wind, maakt ‘s morgens rond zonsopgang een wandeling en noteert de soorten die je ziet of hoort.
‘s Middags en ‘s avonds leg je nog eens 1 à 2 kilometer af. Daarnaast schrijf je op wat je buiten hoort roepen of zingen. Hetzelfde doe je met soorten die je voorbij ziet vliegen als je tussen de bedrijven door even opkijkt, al of niet geactiveerd door het geluid dat ze maken.
Begin 2015 deed ik dit. Ik telde op deze manier 25 soorten. Maar hoe zou het aantal zijn als ik dit op een andere dag nog eens herhaalde?
Het idee voor een uitgebreid onderzoek was geboren. In een gebied van ± 1½ x 2 km met als centrum het boom- en struweelrijke terrein rond ons huis plande ik 50 teldagen waarbij steeds dezelfde trajecten in de gaten zouden worden gehouden.

Het gebied waar het omgaat, het buurtschap Groot Oever, tussen IJhorst en Balkbrug, is een voorbeeld van wat je meer in Drenthe en omgeving tegenkomt. Voor de (voormalige) boerderijen loopt een strook zompige

graslanden, waar doorheen de Reest stroomt. Op de hogere ruggen staat wat hakhoutbos of vindt akkerbouw (rogge) plaats.
Deze terreinen worden beheerd door de provinciale landschappen. Aan de andere kant van de extensief bebouwde weg liggen de weilanden, graan en maisakkers van de paar boeren die overgebleven zijn.
50 Dagen verdeeld over het jaar gaf ik mijn ogen en oren goed de kost en noteerde ik alle soorten die ik zag of hoorde, zowel overvliegend als binnen het onderzoeksgebied verblijvend. Daarbij was het belangrijk dat er niet teveel wind stond. Teveel ruis in de bomen overstemt de geluiden die vogels produceren. Een overmaat aan verkeer geeft hetzelfde probleem. Zondagochtenden leveren duidelijk meer gehoorwaarnemingen op dan ochtenden op werkdagen. De resultaten bevestigen niet alleen wat ik al vermoedde, maar lieten ook verrassingen zien, zowel negatief als positief.

Een aantal soorten dat ik als dagelijks waarneembaar ervoer lieten zich ook iedere teldag zien of horen. Het zijn de 100 % trefkansvogels: zwarte kraai, merel, ringmus, koolmees, pimpelmees en winterkoning.
Houtduif, spreeuw, vink en boomkruiper horen hier eigenlijk ook bij. Ze lieten één of een paar keer verstek gaan, maar waren 9 van de 10 keer of vaker present. Met elkaar vormen ze de top 10 van de in totaal 82 waargenomen soorten. Daartegenover staan 23 soorten die op minder dan één van de tien teldagen opgemerkt werden. Het kan dan om verrassingen gaan zoals de zwarte ooievaar die hier een weekje logeerde. Ook zitten er vogelsoorten tussen waarvoor de biotoop hier minder geschikt is. Ze vliegen alleen maar over, landen gebeurt slechts sporadisch.
Voorbeelden hiervan zijn aalscholver, smient, knobbelzwaan, gierzwaluw en goudhaan. Veel vaker is er sprake van achteruitgang en lijken de weinige waarnemingen de inleiding voor volledige verdwijning. Bij steenuil, kwartel, watersnip en vooral de grutto is dit het geval. Ook bij de 15 tieners (10 %-20 %) is de lage trefkans soms onderdeel van een voortgaande achteruitgang zoals bij de veldleeuwerik, maar er zijn ook nieuwkomers bij, met de grote zilverreiger als opvallende verschijning.

Dan de soorten van het middensegment in 20 % tot 50 % van de tellingen opgemerkt. Hierbinnen vallen de groepen zomer- en wintergasten. Ze zijn zomers respectievelijk ‘s winters vaak waar te nemen, maar zitten de rest van de tijd in andere oorden. Voorbeelden hiervan zin in het zomerhalfjaar: tjiftjaf, fitis, tuinfluiter, gekraagde roodstaart en boerenzwaluw. ‘s Winters gaat het vooral om kramsvogels, kolganzen en rietganzen. Daarnaast omvat deze groep vogels, die tegen het broedseizoen hun aanwezigheid nogal luidruchtig kenbaar maken, maar zich verder een groot deel van het jaar gedeisd houden. Wulp en zanglijster zijn hier mooie voorbeelden van.

Resteert de groep van 14 soorten die 50 % tot 90 % van de teldagen present was. Het gaat om de gevederde bewoners die er meestal wel zijn, maar op sommige dagen gewoon hun snavel houden of zich niet laten zien. Tijdens sombere dagen is dit vaker het geval dan met zonnig weer. Een greep uit dit gezelschap: groene specht, grote bonte specht, ekster, gaai, goudvink en heggenmus.

De alom luidruchtige nijlganzen zijn soms een tijdje weg. Waar deze blaaskaken zitten zijn ze ook bijna altijd te horen.
Nu kom ik weer terug op de februaridag, die de aanleiding was voor de hele reeks van 50 teldagen. Ik noteerde, zoals geschreven, toen 25 soorten. Dat was ook aardig het gemiddelde van de perioden januari t/m maart en augustus t/m december. De maandgemiddelden schommelden tussen de 24 en 27 soorten. In juli telde ik er gemiddeld 28, april 37, mei 35 en juni 38. De trefkans in deze 3 maanden is dan ook het hoogst. De magerste dag was 18 oktober (18 soorten), 28 juni waren het er meer dan 2 keer zoveel nl. 44.
Van de 82 vogelsoorten die ik deze 50 dagen signaleerde lieten zich er 58 minder dan één op de twee dagen zien. 38 Hiervan zelfs minder dan één op de vijf teldagen. Slechts 24 soorten scoorden meer dan de helft van deze dagen.

Wat zal eenzelfde onderzoek over een x aantal jaren opleveren? Waarschijnlijk helaas een verdere verschraling maar wellicht ook een paar verrassingen. Het is in ieder geval boeiend om te doen en aan te bevelen aan ieder met voldoende soortenkennis en vooral het vermogen de diverse geluiden thuis te brengen.

Maarten ‘t Hart,
Groot Oever 14,
7707 PW Balkbrug

KRAANVOGELS IN DIEPHOLZ DUITSLAND DAGEXCURSIE ZATERDAG 22 OKTOBER 2016

Diepholz ligt in het noorden van Duitsland nabij Osnabrück en is een gemeente in de Duitse deelstaat Nedersaksen, gelegen in het district Diepholz. In de wijde omgeving van Diepholz ligt een groot aantal hoogveengebieden, de zogenaamde “moren”, omgeven door landschappen waarop de maïsteelt de boventoon voert. De maïsvelden zijn in deze tijd van het jaar al gemaaid en de kraanvogels zoeken op de akkers tussen de kort gemaaide stengels, de zogenaamde “stoppels”, naar voedsel op hun doortocht naar het zuiden. De najaarstrek begint in Scandinavië en gaat via Rügen en Diepholz naar Lac du Der (de Chantecoq, Frankrijk) waar ook de kraanvogels uit de Baltische staten invallen. Van daaruit wordt de gezamenlijke trek naar Spanje en Afrika hervat. Kraanvogels zijn echte trekvogels. Ze maken geen gebruik van de thermiek maar vliegen met een langzame slag waarbij ze af en toe wat zeilen. Gedurende de vlucht uiten ze een zeer kenmerkende roep. Ze houden van rust en eenzame, uitgestrekte moeras- of natte hoogveengebieden, zijn monogaam en onderhouden sterke familiebanden. Tijdens de najaarstrek blijven de families dikwijls bij elkaar. De jongen houden zich op bij hun ouders en zijn makkelijk te onderscheiden van de volwassen vogels. Ze missen de fraaie koptekening en hebben een rossige bruine kop. De twee moren die we zouden bezoeken, waren het Neustädter Moor en Rehdener Geestmoor. Op deze moren werd tot voor kort nog turf gewonnen. Inmiddels zijn ze beschermd en is de turfwinning stopgezet. De ondiepe moerassen in deze hoogveengebieden bieden goede rustplaatsen aan trekvogels, dus ook aan kraanvogels. Om de kraanvogels te kunnen zien, zijn in deze gebieden mooie hoge kijktorens gebouwd. Deze torens hebben meerdere etages waardoor er plaats is voor vele vogelaars.

Middagexcursie als de tijd het toelaat (in overleg)
Naturschutzgebiet Neustädter Moor Even voor de afslag richting de toren zagen we de eerste kranen in een maïsveldje lopen en ook erg dichtbij. Kraanvogels zijn bijzonder schuw. Om ze op de velden niet te verstoren, moet je ze niet dichter dan tot op zo'n vierhonderd meter benaderen. Deze stonden op nog geen vijftig meter. Een buitenkansje om ze een beetje fatsoenlijk op de foto te zetten… Heb ik mijn toestel in de achterbak liggen! Uitstappen is geen optie. Ten eerste vanwege het vele verkeer op deze doorgaande weg en ten tweede zullen ze dan direct op de wieken gaan en dat zou mij niet door de medevogelaars in dank worden afgenomen. Bij de afslag naar de toren liepen nog twee families vreedzaam in het weiland te foerageren. In de telescoop was goed het verschil te zien tussen een volwassen exemplaar met de sprekende zwart-witte kop en donkere staartveren en een jong exemplaar die in het geheel bruinig is en geen koptekening heeft. Daarna hebben we de auto's geparkeerd en zijn we naar de uitkijktoren gelopen. Het eerste wat mij opviel of eigenlijk overweldigde, was de weidse gelige, oranjebruine vlakte met her en der bomen en struiken die dezelfde herfstkleuren vertoonden. De stilte is snel doorbroken en de gesprekken over kraanvogels krijgen de boventoon. En laten we wel wezen, daar kwamen we ook voor. Deze "moor" had niet zoveel te bieden. Tot een ieder hem gezien had. De kraanvogels waren inmiddels vertrokken naar de stoppelveldjes om voedsel te vergaren en als we ze zouden willen zien, moesten we dus achter ze aan. Reden om de zuidkant van de Neustädter Moor en vervolgens bij de westkant te kijken of daar nog fraaie waarnemingen gedaan konden worden. Afgezien van een leuke wandeling over een plankenpad door een stukje "moor" was het ook hier alleen een klapekster die ons bezighield. De overvliegende groepjes kraanvogels in combinatie met de omgeving en een grote parasolzwam zorgden nog voor een paar fotografische momenten.

Uitkijktoren 16.00 uur Rehdener Geestmoor. Onderweg richting Rehdener Geestmoor zijn we de nodige groepen kraanvogels in de maïsvelden tegengekomen. Variërend van een familiegroepje van drie stuks tot een groep van wel twee- tot drieduizend (drie voetbalvelden lang!). Wat daarbij opviel, was dat groepen die dicht aan de weg stonden, direct op de wieken gingen op het moment dat wij stopten, om op gepaste afstand weer te gaan zitten; dus inderdaad schuw.

En dat grote groepen rustig foerageerden en kleine groepen onrustig zijn. Maar welke groep je ook zag, het bleef indrukwekkend. Langzaam maar zeker waren we bij de Rehdener Geestmoor aangekomen. De omgeving was niet anders dan bij de Neustadter Moor. Ook weids en dezelfde prachtige herfstkleuren en ook hier konden we vanuit de uitkijktoren in de verte, tussen het hoge gras, kraanvogels zien lopen. Het was inmiddels twee uur. Een lange dag aangezien we om negen uur 's ochtends waren vertrokken. Het was het moment om te beslissen om huiswaarts te gaan of te wachten op het invallen van grote hoeveelheden kraanvogels tegen zonsondergang.
De blijvers gingen een strategische plek zoeken om dit spektakel goed te kunnen volgen. De uitkijktoren geeft weliswaar een prachtig overzicht over het gebied, maar vanaf de weg had je zicht over de wijde omgeving en kon je de groepen goed aan zien komen. De "moor" wordt van noord naar zuid doorsneden door de Moordamm en aangezien de uitkijktoren ook aan deze weg ligt, is het de drukst bezochte plek voor kijkers. Om ca. 15.00 uur posteerde de eerste (fotograaf) zich op de weg en een uur later stond de weg helemaal vol. Vanaf dat moment begonnen de eerste groepjes kraanvogels langzaam binnen te vallen. Dat invallen ging gepaard met het uitstoten van hun kenmerkende roep (grus-grus) en naarmate de groepen groter werden en in aantallen toenamen, werd die roep ook indrukwekkender. Het grus-grus waarnaar de vogel vernoemd schijnt te zijn, herkende ik niet. Het is meer iets van "kgroeu" en dat moet je dan van achter uit je keel met een over je tong rollende -r- op tenorhoogte uitstoten. De schemering begon al in te vallen en de groepen werden groter en het geluid alleen maar indrukwekkender. En de menigte die zich verzameld had om dit schouwspel te ervaren, werd enthousiaster. Ineens was het over. De rust en stilte die daarop volgden, pasten er wat mij betreft perfect bij en zorgden ervoor dat het abrupte einde geen anticlimax was. Mooi en indrukwekkend. De thuisreis kon met een voldaan gevoel ingezet worden.

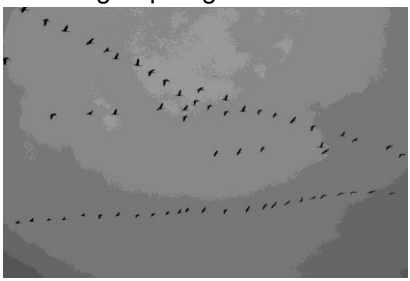

PS Koffie en lunch meenemen. Routebeschrijving wordt voor gezorgd. op grote parkeer plaatsen wordt gestopt om te kijken of er achterblijvers zijn. Mogelijkheid voor warme maaltijd wordt geboden. Samen rijden vanaf de markt (Bergerslag) in Staphorst. Vertrek om 9.00 uur. Afstand ca. 170 km

Opgave voor 1 oktober bij: Jan Dunnink, tel.nr. 0522-462783
Gerard Oldeman, tel.nr. 0529-482068

DE EEKHOORN

Door Dick Klees, overgenomen uit Brabants Landschap

'Hij die leeft in de schaduw van zijn staart'

De natuur heeft de eekhoorn alles bezorgd wat je als klein dier nodig hebt om bij mensen in de smaak te vallen. Ga maar na: je bent niet zo klein als een muis. Wij zien niet zo snel wat die doet, dat maakt hem maar eng. Je bent niet zo groot als een wild zwijn, wat je al gauw gevaarlijk maakt. Bovendien heb je een mooie kleur, sprekende ogen, koddige pluimpjes aan de oren en grappige maniertjes om naar te kijken. Aan aandacht geen gebrek. En toch is de eekhoorn door de zoogdiervereniging uitgeroepen tot zoogdier van het jaar 2014. Was dat nu wel nodig of is er meer aan de hand?

Alles mee hebben

Iedereen kent de eekhoorn, wat natuurlijk te danken is aan zijn diep roodbruine kleur en lange wijdbehaarde staart. Daar pronkt hij graag mee, door hem opvallend omhoog te dragen of er bij opwinding schokkerige bewegingen mee te maken. Dat moet wel opvallen. Het helpt ook enorm dat het een dagactief dier is. Dat is de mens ook en dan kom je elkaar nogal eens makkelijk tegen. We hebben ook dezelfde smaak qua woonomgeving. De duurste huizen staan toch ook in een rustige beboste omgeving? Bovenal ziet de eekhoorn er aaibaar uit. Dat doet een konijntje ook, maar... die eet onze worteltjes en sla op. De eekhoorn heeft mee dat hij van alles eet, maar weinig dat wij hem misgunnen. Sterker nog, wij voeren hem met lekkers omdat wij het zo leuk vinden hem dat te zien oppeuzelen. Zittend op de achterpoten met iets vast tussen de voorpoten en dan maar lekker knabbelen.

Klim- en springbeest
Onze eekhoorn is een echte boombewoner, wat niet alle eekhoorns zijn. Er bestaan ook vliegende en grondeekhoorns, die er een heel andere levenswijze op nahouden. Maar buiten een paar ontsnapte komen die hier niet voor. Wil je goed kunnen klimmen, dan moet je niet te zwaar zijn. Deze regel geldt voor alle boombewonende dieren ten opzichte van hun op de grond levende familieleden. Boommarters bijvoorbeeld zijn even groot of groter dan

steenmarters maar wegen minder. Als boombewoners hebben eekhoorn en boommarter allebei een lange behaarde staart, duidelijk langere achter- dan voorpoten en een langgerekt rond lijf, kennelijk lichaamsvormen die door de klimmende levenswijze worden bepaald. In detail zien wij bij beide ook lange scherpe nagels die niet intrekbaar zijn (als bij een kat). En zachte voetzolen, die 's winters bovendien behaard zijn. Eigenschappen die alles te maken hebben met een maximale grip bij het klimmen en het maken van sprongen. Eekhoorn en boommarter gebruiken ook allebei hun staart om het evenwicht te bewaren en te sturen bij het springen. Daar stopt de vergelijking. Een marterstaart kan niet gekruld worden en is lang niet zo beweeglijk.

Een steeltje met haren
Door schoksgewijze bewegingen kan een eekhoorn met zijn staart een scala aan boodschappen overbrengen aan zijn soortgenoten. Omwille van deze gebarentaal kun je gerust spreken van een 'sociale' staart. En dan biedt hij ook nog eens schaduw in de zon en leg je hem als deken over je heen bij het slapen. En wanneer een rover je van achter probeert te grijpen, heeft hij eerst je staart te pakken. Dan kun je jezelf nog verdedigen of vluchten met achterlating van je staart. Die groeit niet meer aan als bij een hagedis, maar je leeft nog wel. Al is de lol er als gehandicapte wel vanaf.

Zelfs de wetenschappelijke naamgevers was de staart al opgevallen. 'Sciurus' is een samentrekking van twee Griekse woorden, 'skia' (schaduw) en 'oura' (staart), die samen zoveel betekenen als 'hij die leeft in de schaduw van zijn staart.'

Het nest
Eekhoorns zijn honkvaste dieren die, mits voldoende voedsel beschikbaar is, hun hele leven in hetzelfde gebied blijven. Dit 'territorium' wordt fel verdedigd tegen soortgenoten. Zelfs mannetjes die op bezoek gaan bij de buurvrouw moeten, wil sprake zijn van paren, eerst haar agressie overwinnen. Het neemt wel een paar dagen in beslag om aan elkaar te wennen. Maar direct na de paring is het al weer mis. Dan wordt de aanstaande vader verjaagd en krijgt het vrouwtje na een draagtijd van 5 weken de zorg over de naakte en hulpeloze jongen alléén.

'Home, sweet home'
Het nest, een takkenconstructie met gevoerde binnenkant, bouwen ze zelf of ze verbouwen een kraaiennest. Het zit bij voorkeur dicht tegen de stam aan en zo'n 8 tot 15 meter boven de grond. Het heeft een bolronde vorm met een zij-uitgang en dikwijls nog een nooduitgang aan de kant van de stam. Tegen de kou en het uitvallen van jongen kunnen de ingangen worden dichtgestopt. Gras, haar en mos zorgen voor de isolatie. Er wordt in geslapen en de jongen worden er geboren. Binnen zijn territorium houdt de eekhoorn er meerdere nesten op na. In koude streken zijn winternesten zo goed geïsoleerd, dat bij bezetting de temperatuur binnen zo graden hoger ligt dan buiten. Ook boomholten en nestkasten met een voldoende grote opening worden benut. Ze houden geen winterslaap, maar slapen in de winter wel meer en moeten er om de twee dagen uit om te eten.

Speels
Bij de geboorte wegen de 3 á 8 jongen rond de 10 gram. Na 12 dagen krijgen ze dons en een week later zijn ze volledig behaard. Na vier weken gaan de ogen open en komen de eerste tanden door, de boventanden een week later. Na 40 dagen van borstvoeding beginnen de jongen aan vast voedsel. Met acht weken zijn ze zelfstandig. Ze spelen dan veel, wat in wezen het leren is van vaardigheden die je als eekhoorn onder de knie moet hebben. Ook volwassen eekhoorns gedragen zich nog makkelijk speels. Slagen de jongen erin hun eerste levensjaar tot een goed einde te brengen, dan is de kans groot dat ze oud worden, wat voor een eekhoorn 6 jaar is. Slechts een vijfde tot een kwart van de jongen is dat gegund. Voor dit hoge sterftecijfer zorgen niet enkel natuurlijke vijanden. Ziekte, (verkeers)ongelukken en verhongering in de winter eisen allemaal hun tol. Gelukkig helpt het dat eekhoorns al met 8

maanden geslachtsrijp zijn. Direct het volgende voorjaar kunnen ze dus al een gezin stichten.

De harde leerschool van het leven

Een paar belangrijke zaken om te overleven moeten eekhoorns zelf leren. Hun instinct helpt ze daarbij. Iemand die ooit met veel moeite een eekhoorn groot heeft gekregen, kent uit ervaring het 'verstopgedrag' waarschijnlijk wel: een serie dwangmatige handelingen die in de goede volgorde moeten worden afgewikkeld. In de biologie spreekt men van 'imprint', instinctmatig gedrag. Denk aan een hond die een bot in een betonnen vloer probeert te begraven. Zo werkt het aanleggen van een voorraad noten ook. De volgorde is: het graven van een gat, de noot met de voorpoten erin leggen, dieper het gat in drukken met de neus en het gat tenslotte sluiten door met de voorpoten te harken. Maar wanneer je dat als eekhoorn op de plastic vloer van je kooi wilt doen, ben je dus niet in staat je gedrag aan wisselende omstandigheden aan te passen. In de vrije natuur werkt het anders. Een jonge eekhoorn moet leren zijn voorraden zó aan te leggen dat hij er zélf van profiteert en niet een ander. En hoe groot moet een goede voorraad zijn? Waarom is dit ook niet 'imprint' gestuurd? Het antwoord luidt als volgt. Omdat de grootte van de voorraad wordt bepaald door de behoefte. Of het een zachte of strenge winter wordt, leert een eekhoorn uit ervaring. Dat geldt ook voor de plekken waar hij zijn voorraden verstopt. Alles lekker overzichtelijk op één plek? Dan komt er een wild zwijn of familie rat of muis langs en is alles weg op een kwade nacht. Dan is het maar beter de voorraad te verspreiden over meerdere plaatsen en dan niet voorspelbaar recht onder de notenboom. Risicomanagement noemen we dat. Een oude, ervaren eekhoorn heeft daar geen term voor. Hij verstopt gewoon zijn noten op plekken tot wel 60 meter ver van de vindplaats en hanteert een heel scala aan voorraadkamers. Onder de grond, in bomen etcetera. Het maakt niet veel uit of hij die plaatsen allemaal onthoudt. Wanneer hij hongerig is, loopt hij gewoon het soort plekken af die hem aannemelijk lijken en gebruikt zijn goede neus. Hij ruikt nog wel noten die 30 cm diep onder de grond zitten. Gewoon opgraven en knabbelen.

Jonge dieren missen die ervaring en komen dan de winter niet door. Hun goede neus kan dan wel eens de voorraad van een ander vinden, maar betrapt worden in andermans territorium en provisiekast is riskant!

Goede en slechte jaren

Het is niet helemaal toevallig dat jaren van overvloed en schaarste elkaar afwisselen. Boomsoorten die noten of zaden produceren, die jaar in jaar uit opgegeten worden door eekhoorns zouden nooit kunnen blijven bestaan. Hun verdediging bestaat eruit af en toe weinig te produceren, met schaarstejaren waarin 100% van de oogst door eekhoorns wordt gevonden en er toch niet

genoeg is voor iedereen om de winter door te komen; met verhongering en sterfte van de oudste en jongste dieren tot gevolg. In de goede of `mastjaren' produceren bomen allemaal tegelijk overvloedig, meer dan eekhoorns opkunnen. Dan blijven er noten en zaden over. Of die nu verstopt zijn, niet worden teruggevonden of gewoon blijven liggen, het maakt voor de boomsoort niet uit. Wat telt is dat de niet opgegeten noten in het voorjaar ontspruiten en voor nakomelingen kunnen zorgen. Op deze wijze blijven eekhoorn en voedselboom naast elkaar bestaan.

Trek

In Noord Europa en Rusland reageren eekhoorns op schaarste door massaal zuidwaarts te trekken. Omdat eekhoorns solitaire dieren zijn, verloopt deze trek in een heel breed front, tot wel honderden kilometers, en niet zoals bij vogels in groepen. In de boreale bossen is de eekhoorn veel sterker dan bij ons aangewezen op de zaden van naaldbomen. Blijven spar- en dennenappels de hele winter door in de boomkruinen beschikbaar, dan zijn de vossebessen bevroren of zitten ze onbereikbaar diep onder de sneeuw. De hele bodem is trouwens als provisiekamer onbereikbaar. Al heb je nog genoeg zaden en noten opgeslagen, dan verhindert de vorst wel dat je erbij kunt. Dat maakt de eekhoorn daar kwetsbaar.

Een dorstige smulpaap

In onze omgeving zie je dat eekhoorns heel gevarieerd eten. Streken waar de seizoenen elkaar afwisselen, kennen als logisch gevolg een afwisselend aanbod aan voedsel. De winterse pot is bij de eekhoorn het saaist. Ze moeten het dan hebben van hun voorraad en wat er nog aan zaden in dennen- en sparrenkegels in de bomen bereikbaar is. In het voorjaar is er nog geen fruit, maar doen ze zich tegoed aan knoppen en verse blaadjes. Eiwitten krijg je binnen door het eten van rupsjes, kevers en slakken of wanneer dat zo uitkomt een nestje vogeleitjes of de jonge vogels zelf. Ook muizennesten zijn niet veilig. Maar overwegend eten eekhoorns toch plantaardig voedsel en dat heel gevarieerd. Zelden bestaat meer dan 10%van hun totale menu uit één plantensoort. Ze eten nagenoeg al onze inheemse bessen, pitten, zaden en noten. Eikels en kastanjes worden maar weinig gegeten en bij voorkeur onrijp, wat mogelijk verband houdt met een hoog gehalte aan looizuur, dat slecht verteert. Daarnaast laten ze zich graag verwennen op de voedertafel. Dat vogels hier niet van gediend zijn, stoort ze niet. Veel mensen vinden een bezoekende eekhoorn wel leuk en gedenken hem met wal- en hazelnoten. Waarop de eekhoorn de gulle gever op zijn beurt trakteert op een voorstelling oppeuzelen. Zittend op de achterpoten en de noot met de handjes omklemmend, wordt de harde schil doorgeknaagd en met de onderste, onafhankelijk van elkaar bewegende snijtanden tot in alle hoekjes leeggegeten. Een scherpe waarnemer zal, aan de wijze waarop hij de noot draait bij het eten, zien of een eekhoorn links- of rechtshandig is. Ook het afknagen van kegels moet je leren. Er zijn er die de schubben eraf trekken en die ze afbijten. Aan eenzelfde maaltijd zijn de 'bijters' gemiddeld 32% meer tijd

kwijt. Ja, aan zo'n tuineekhoorn valt heel wat af te studeren of gewoon plezier te beleven. Energierijk voedsel in de winter verhoogt hun overlevingskans en heeft ook een positieve invloed op de grootte van het nest jongen en het moment waarop dat geboren wordt (vroeg in het voorjaar). Zout hoort niet in hun dieet thuis, geef ze dus geen borrel- maar enkel gewone nootjes. Eekhoorns zijn van nature al dorstig omdat ze onvoldoende vocht uit hun voedsel halen. Daarom leven ze nooit ver van drinkwater. Desnoods eten ze sneeuw, maar een waterbakje helpt ook.

Vang er maar eens een

Natuurlijke vijanden hebben ze genoeg, maar gelukkig beschikken ze over grote ogen aan weerszijden van hun kop, waardoor het gezichtsveld breed is. Ze zien scherp en er ontgaat hen nauwelijks iets. Ook verticaal kijken gaat hen goed af - iets wat maar weinig dieren kunnen - wat ze als boombewoner goed van pas komt. Aan de meeste vijanden ontsnappen ze dan ook door te klimmen. Ze wagen zich niet graag ver van een boom. Een vlakte steken ze over van boom tot boom, ook al is dat niet de kortste weg. Enkel wanneer dat moet, steken ze rivieren over. Bejaagd door een havik, klimmen ze in cirkels rond een boom om onzichtbaar te blijven. Ze verschuilen zich sowieso graag achter een stam. In snelheid en behendigheid is alleen de boommarter hem de baas. Het enige wat de lichtere eekhoorn dan nog kan redden, is zich uit een boomtop laten vallen. Bij voldoende hoogte zal de marter zich wel bedenken, maar dit laatste redmiddel is slechts zelden afdoende. Toch maakt de eekhoorn in ons land slechts een enkel procent uit van wat in martermagen wordt gevonden. Deze spectaculaire jager speelt dus nauwelijks een negatieve rol in de eekhoornstand.

Een boom opzetten

Een diertje dat zo aangepast is aan het leven in bomen is daar het veiligst. Er valt wel eens een jong uit de boom, maar dat is uitzondering. De lange tastharen aan handen, poten, schouders, ellebogen en rond de ogen leveren een continue stroom op van informatie over obstakels. Een eekhoorn krijgt geen tak in zijn oog bij het klimmen en bij het afdalen met zijn kop omlaag verliest hij geen grip. Daarbij slaat hij zijn nagels als ankers in de schors. Een virusziekte in de jaren '60, die de stand landelijk decimeerde, is de eekhoorn nooit te boven gekomen. Maar dat herstel uitblijft ligt misschien minder aan dit virus dan aan het sindsdien sterk toegenomen verkeer. De jaarlijkse aanwas sterft voor een aanzienlijk deel op het asfalt. Niet over elke weg is de veiligste oversteek - van boomkruin tot boomkruin - mogelijk. Daarvoor moeten wat stevige takken elkaar raken, zodat overlopen geen probleem is. Eekhoorns kiezen liever een inspannende tocht via de bomen dan ove de grond. Het kan heel erg helpen ze een kunstmatige oversteek aan te bieden. Dat kan al door

een stevig touw tussen twee bomen te spannen, waardoor hoog boven het verkeer een loopbrug ontstaat. Eekhoorns zijn slim genoeg om dergelijke verbindingen zelf te ontdekken. Een gerichte suggestie van omwonenden naar de gemeente kan wonderen verrichten.

Eekhoornopvang

Mensen vinden wel eens verweesde eekhoorns die het slachtoffer zijn geworden van het onwetend omzagen van een boom of het afwaaien van een nestkast. Plotseling worden ze dan verantwoordelijk voor een paar hulpeloze diertjes waar ze van alles mee willen. Maar hoe lief en schattig ze er ook uitzien, het grootbrengen van eekhoorns is geen sinecure en als huisdier ontpoppen ze zich tot echte draken. Daarom kan maar het best contact gezocht worden met de gespecialiseerde eekhoornopvang. Houd de beestjes tot die tijd warm en geef ze eventueel wat schoon water te drinken. Dat is beter dan de verkeerde melk, met buikkramp tot gevolg. Bij de opvang werken deskundige mensen met ervaring en middelen. Belangrijker nog is dat de dieren er niet tot huisdier worden gemaakt, maar zo snel mogelijk weer in het wild worden losgelaten. Dat kan in overleg natuurlijk ook bij u in de buurt zijn.

Stichting Eekhoornopvang Nederland
035-6468669 - www.eekhoornopvang.nl

Inleverdata kopij:

8 sept.
10 nov.